

መዓልቲ ሙታን

ንብባት: 1ቆሮ 15:20-23፥ (ሮሜ 5:5-11/6:3-9)፥ ፩ዮሐ 3:1-12፥ ግ.ሐ. 10:34-43፥ ዮሐ 6:37-40.

ምስባክ: ተዘከር እግዚአ ከመ መሬት ንሕና ሰብእስ ከምሳዕር መዋዕሊሁ ወከመ ጽጌ ገዳም ከማሁ ይፈረ።

ሎሚ መዓልቲ ኩሎም ሙታን ተባሂሉ ብፍላይ አብ ምዕራባዊ ዓለም ብዝያዳ ብካቶሊካውያን ዝዘከር ዕለት እዩ። መዓልቲ ኩሎም ሙታን ወይ ኩለን ነፍሳት ተባሂሉ ይፍለጥ። አጀማምርኡ ሓደ ነጋዲ ካብ ንግደት ኢየሩሳሌም ንዓዱ ክምለስ እንከሎ ብማዕበል ተገፊዑ አብ ሓንቲ ደሴት ተገሊፉ ወጺኡ አብኡ ሓደ ባሕታዊ ረኺቡ። እቲ ባሕታዊ ብዛዕባ አብ ንስሓ ቦታ ዝሰቐየ ነፍሳትን ከምኡ ጸሎት መነኮሳት ብፍላይ አብ ክሉኒይ ዓዲ ፈረንሳይ ዝርከቡ ብዝያዳ ከም ዝሕግዘን ነገርዎ። እዚ ዓዱ ምስ ተመልሰ አብ ገዳም ሓላፊ ንዝነበረ ቅዱስ ኦዲሎ ብዓል ክሉኒይ ብ999 ዓ.ም ምስ ነገሮም ተጀሚሩ ቀስ ብቐሰ አብ ኩሉ ተዘርጊሑ። አብ ሮማ አብ 14 ክፍለ ዘመን ብዕሊ ተቐባልነት ረኺቡ። አብ ኩሎም ላቲናዊ ስርዓት ዝኸተሉ ኅዳር 2 መዓልቲ ሙታን ተባሂሉ ቅዳሴ ይዓርግ ከምኡ አብ መቓብር ብምኻድ ጸሎትን ዕምባባታትን የንብሩ።

አብ ምስራቕ ኦርቶዶክስ አብ ዓመት አብ ዝተፈላለይ እዋን የብዕልዎ ብፍላይ ቀዳም ቀዳም ምኽንያቱ ኢየሱስ አብ ከርሲ መሬት ዝውዓለላ ዕለት ስለ ዝኾነት ብፍላይ ቀዳም ስዑር ንኹሎም ሙታን ዘኪሮም የሕልፍዎ። አብ ሃገርና ንሙታን አብ ዓሱር ኦርብዓ መንፈቕ ዓመት እናበልና ንዝከር እምበር ብፍሉይ ንኹሎም ሙታን ዝብል ፍሉይ ዕለት እንዝከር የብልናን ግን አብ ገለ ብሄራት ንአብነት አብ ብጌረ ብለን “ታና” ብዝብል ንዝኸሪ ኢሎም ጸበል የስትዩ።

አብ ምሉእ ዓለም ብሞት ንዝሓለፉ ምዝካር ፍሉጥ እዩ ብዝተፈላለየ አገባብ ብብዓዱ ይዝክሩ። አብ ክርስትና እንገብሮ ብዘየገድስ ፍቕሪ አምላኽ ኩሉ ጊዜ አብ ቦትኡ አሎ። ተግባራትና ሕማቕ እንከሎ አምላኽ ካብ ምፍቃርና አየቋርጽን እዩ። ነዚ መሰረት ገርና ወላእኳ ገለ ካባና ከምቲ ዝድለ ክርስትያናዊ ሕይወት አይምርሑ እምበር አብ ፍቕሪ አምላኽ መሰረት ገርና ምእንትአም ንጽሊ።

አብ እምነትና ቤተ ክርስትያን ብሰለስተ ዓይነት ሰባት ዝቐመት እዩ። ፩ይ “ተጋዳሊት/ተዋጋኢት ቤተ ክርስትያን” (the Church Militant) አብዚ ዓለም ብሕይወት ዘሎና ጌና አብ ጉዕዞ እንርከብ። ፪ይ “ዝተዓወትት ቤተ ክርስትያን” (the Church triumphant) ምድራዊ ሕይወቶም ወዲአም አብ መንበር ክብሪ ምስ አምላኽ ዝርከቡ ቅዱሳን። ፫ይ “እትሳቕ ቤተ ክርስትያን” (the Church Suffering) እዚአም ከአ ዝሞቱ እንተ ኾነ ዓቢ ኃጢአት ዘይገበሩ አብ ንስሓ ቦታ ዝርከብ ካሕሳ ኃጢአቶም ምስ ወድኡ ቅድሚ አብ ሰማይ ምእታዎም ዝጸብዩ ዘለዉ። ሎሚ ነዚአም ኢና ዘኪርና ዘሎና።

አብ እምነትና ኦርባዓተ ናይ ሰብ መፈጸምታታት አለዉ ንብል፡ ሞት፥ ፍርዲ፥ መንግስተ ሰማይ፥ ግሃም እሳት። ንስሓ ቦታ ካብዚአም አይሕሰብን እዩ ምኽንያቱ ብሓቂ ክንርእዮ ከሎና ንስሓ ቦታ ክፍሊ መንግስተ ሰማይ እዩ። ንስሓ ቦታ ስም ከም ዝሕብሮ ቅድሚ መንግስተ ሰማይ ምእታው ዘንጽሕን ዘሰናዱን እዩ። እተን አብ ንስሓ ቦታ ዝኸደ ነፍሳት ዓቢ ኃጢአት ዘይገበሩ ግን አብ መንግስተ ሰማይ ብቐጥታ ክአትዎ ምሉእ ምንጻሕ ዘይብለን ዝጸንሓሉ እዩ። ቅድሚ አብ መንገስተ ሰማይ ምእታውን ምንጻሕ የድልየን ምኽንያቱ አብ ራእይ ዮሐንስ ከምዝብሎ “እቶም

አብቲ ናእቲ ገንሽል መጽሓፍ ሕይወት ዝተጻሕፉ ደኣ እምበር ገለ ርኽሰት ወይ ዜጸይፍን ሓሶትን ዚገብር ዘበለ ናብኣ ኸቶ ኣይክኣቱን እዩ፡ (ራእ 21:27)።

ገለ ክርስትያን ንትምህርቲ ብዛዕባ ንስሓ ቦታ ዘይቅበሉ ኣለዉ ምኽያቱ ንስሓ ቦታ ዝብል ኣብ ቅዱስ መጽሓፍ ተጠቕሱ ኣይንርብኻቦን ይብሉ። ግን ኣብ ስላሰ ንኣምን ይብሉ ስላሴ ዝብል ግን ኣብ ቅዱስ መጽሓፍ ኣይንረክብን ኢና። ከምቲ ኣብ ስላሴ ዘሎና እምነት ብመሰረት ኣብ ቅዱስ መጽሓፍ እንበጽሖ ግን ዘይ ጥቀስ ከምኡ ኸኣ ብዛዕባ ንስሓ ቦታ ካብቲ ኣብ ቅዱስ መጽሓፍ እንረኽቦ ክንርድኦ ንኸእል።

አብቲ እሙንን ዘይእሙንን ኣገልጋሊ ዝብል ምሳሌ ከም እንረኽቦ ኢየሱስ ንሓዋርያት ክስብ መጨረሻ ፍርዲ እሙናት ኮይኖም ክጸንሑ ከምዘለዎም ክገልጽ እንከሎ ከምዚ እናበለ ዛዚምዎ “እቲ ፍቓድ ኃይትኡ ፈሊጡ ዘይተዳለወ ከምታ ፍቓዱዎን ዘይገበረ ኣገልጋሊ ብዙኅ መግረፍቲ ኺግረፍ እዩ። እቲ ኸይፈለጠ ንመግረፍቲ ዜብጽሕ ግብሪ ዝገበረ ግና ሓደት እዩ ዝግረፍ፡ ብዙኅ ንዝሃብዎ ብዙኅ ይደልይዎ ብዙኅ ንዘማዕቆብዎ ኸኣ ኣብዚኹም ይደልይዎ እዮም” (ሉቃ 12: 47-48)። ኣብዚ ከም እንርእዮ እቲ መጨረሻ ፍርዲ ገሃነም እሳት ወይ መንግስተ ሰማይ እዩ ግን እቶም ብምሉእ ኣብ መንግስተ ሰማይ ክኣትዉ ዝኣክል ግብሪ ዘይብሎም ወይ ኣብ ገሃነም እሳት ዘደርቢ ክፉእ ግብሪ ዘይብሎም ዝሓልፍዎ እዩ ንስሓ ቦታ ተባሂሉ ዘሎ። ነቲ ኃይልዎም ዘሎ ዝመልኡሉ ዝሓውዩሉ ቅድሚ ንመንግስተ ሰማይ ምእታዎም ዝገብርዎ እዩ።

ቅዱስ ጳውሎስ ብዛዕባዚ ከስተምህር እንከሎ ክርስትያን ከምቲ ብዙሓት ሃነጽቲ ኣብ ሓደ ሕንጻ ዝወፍሩ እዮም ንሶም ኣብቲ መሰረት ሕንጻኦም ዝኾነ ክርስቶስ ብዝተፈላለየ መጋበሪ ይሃነጹ ይብል። ገሊኦም ብወርቂ፣ ገለ ብንሓስ፣ ገለ ብምሩጽ እምኒ፣ ገለ ብዕንጨይቲ፣ ገለ ብጭቃ፣ ገለ ኸኣ ብሓሰር። ኣብ መጭረሻ ፍርዲ ነፍሲ ወከፍ በበቲ ዝሃነጹ ብሓዊ ክፍተን እዩ ይብል “እቲ ኣብ መሰረት ሃነጹ ዕዮኡ ዝጸንዓሉ ሰብ ዓስቡ ኪቕበል እዩ። ዕዮኡ ዝነደዶ ሰብ ግና ዓስቡ ኪስእን እዩ። ንገዛእ ርእሱ ኺድኅን እዩ ግናኽ ከምቲ ብሓዊ ኃሊፉ ዚድኅን እዩ” (፩ቆሮ 3: 14-15) ይብል። ከመይ ኢሉ ነፍሲ ድሕሪ ፍርዲ ክትሳቕ ይክኣል እሞ ክትድሕን ይክኣል? እቲ መልሱ “ንስሓ ቦታ” ንብሎ።

ቅ. ዮሐንስ ክርስትያን ክልተ ኃጢአት ክፍጽም ይኸእል ይብለና፡ ዓቢ ኃጢአት ምስ ኣምላኽ ዘሎና ርክብ ዘቋርጽ ዝቀትል፡ ንእሽቶይ ኃጢአት ግን ንርክብና ዘይቀትል ግን ዘሕምም፡ “ሓደ ንኃዉ ናብ ሞት ዘዩብጽሕ ኃጢአት ኪገብር እንተ ረኣዮ ይጸልየሉ፡ ኣምላኽ ከኣ ሕይወት ኪህቦ እዩ፡ እዚ ነቶም ናብ ሞት ዘዩብጽሕ ኃጢአት ዚገብሩ እዩ ዝርኢ። ናብ ሞት ዘብጽሕ ኃጢአት ኣሎ ‘ይጸልየሉ’ ዝብል ዘሎኹ ብዛዕባ እዚ ኣይኮነን። ክፉእ ሥራሕ ዘበለ ኹሉ ኃጢአት እዩ እንተ ኾነ ናብ ሞት ዘዩብጽሕ ኃጢአት እውን ኣሎ” (፩ዮሐ 5:16-17)። ኣመንቲ ብዘይ ኃጢአት ዝሞቱ ንመንግስተ ሰማይ ይኸዱ። ኣመንቲ ምስ ዓቢ ኃጢአት ዝሞቱ ንግሃነመ እሳት ይኸዱ። እቶም ምስ ንእሽቶይ ኃጢአት ዝሞቱ ድኣ ኣበይ ይኸዱ? እቲ መልሱ ኣብ ንስሓ ቦታ ይኸዱ። ኣብኡ ቅድሚ ኣብ መንግስተ ሰማይ ምኽዶም ነቲ ዘይነጽሑሉ ንእሽቶይ ኃጢአት ይነጽሑ።

ወላ እኳ ካቶሊካውያን ኣብ ንስሓ ቦታ ይእመኑ ከምኡ ከኒሻ ይኸሓድ ግን ብዘይ ዕላዊ ኣዋጅ ኩልና ንኣምን ኢና እዚ ኸኣ ኣብቲ ሓደ እንፈትዎ ሰብና ብሞት ክፍለየና እንከሎ ኩልና ምእንቲ ዝሞተ ንጽሊ። ኩልና “መንግስተ ሰማይ የዋርሶ/ሳ። ነፍሱ/ነፍሳ ይምሓር ንብል። ኣብ ግሃነም እሳት ከይዶም እንተ ኾኑ ስለምንታይ ንጽልየሎም ወላ እውን ኣብ መንግስተ ሰማይ ከይዶም እንተ ኾኑ ጸሎትና ኣየድልዮምን እዩ ስለዚ ኣብ ሓደ ውሱን እዎን ጸሎትና ስለ ዘድልዮም ኢና

እንጽሊ ስለዚ ንስሓ ቦታ ከምዘሎ ኩልና ንኣምን ኢና። ኩሎም ሙታን ኣብ ምልእ ሓድነት ምስ ኣምላኽ ዘይበጽሑ ጸሎትና የድልዮም እዩ። በዚ ምኽንያት ኢና ምእንቲ ሙታን እንጽሊ።

ሓ/ት/ክ/ ቤተ ክርስቲያን ኣብ 1030-1032 ኣነጺሩ ይዛረበሉ “ኣብ ናይ ኣምላኽ ጸጋን (ዕርክነትን) እንከለዉ ዝሞቱ ክንሶም ግና ኣጸቢቓም ዘይተነሰሑን ዘይተናጽሑን እውን ድኅነቶም ዘረጋገጹ እዮም። እንተኾነ ብድሕሪ ሞቶም ብናይ ምንጻሕ መስርሕ ኪሓልፉ እሞ እቲ ናብ ታሕታስ መንበተ ሰማይ ንምእታው ኣድላዩ ዝኾነ ቅድስና ኪጭብጡ ናይ ግዲ እዩ። እዚ ኣብ ኅሩያን እፍጻም ካብ ናይ ዝተኾነኑ መቐጻዕቲ ኣዝዩ ዝተፈልየ ናይ መወዳእታ መስርሕ ምንጻሕ ቤተ ክርስቲያን ፡ ንስሓ መንጽሒ (ቦታ ንስሓ) ክትብሎ ትሰምዮ። ቤተ ክርስቲያን ነዚ ብዝርከኢ ኣብ ጉባኤ ፍሎሬንስን ትሬንቶስን ኣነጺራቶ እያ። ትውፊት ቤተ ክርስቲያን ድማ ንገሊኡ ጹሑፋት ቅዱስ መጽሓፍ ብምንጽጻር ብዛዕባ እቲ እሳት መንጽሒ ይዛረብ።

ከም ካቶሊካውያን ሓድነት ኩሎም ቅዱሳን ንኣምን እዚ ኸአ ነቶም ኣብ መንግስተ ሰማይ ዘለዉ ዝተዓወቱ፣ ነቶም ኣብ ንስሓብ ቦታ ዘለዉን ነዞም ኣብ ጉዕዞ ሕይወት ዘሎና ዘጠቓለለ እዩ። ብጸሎት ነነድሕድና ክንተሓጋገዝ ንኸእል ኢና። እቶም ኣብ ንስሓ ቦታ ዘለዉ ናይ ምንጻሕ ግዚኦም ክፍጽሙ ብጸሎት ሓገዝና የድልዮም። ኣብ ፪ይ መጽሓፍ መቃብያን 12:38-ፍ ዘሎ እንተ ኣንብብና “ይሁዳ መቃቢስ ገዛኢ እስራኤል ገንዘብ ኣኪቡ ምእንቲ ኅድገት ኃጢአት መስዋዕቲ ምእንቲ ከዕርግሉ ናብ ኢየሩሳሌም ሰደዶ። ምእንቲ እቶም ኣብ ውግእ ዝሞቱ ናይ ካሕሳ መስዋዕቲ ምእንቲ ኃጢአቶም ኣዕሪጎም. . . ምእንትዚ እቶም ዝሞቱ ካብ ኃጢአቶም ሓራ ምእንቲ ኸኾኑ ኅድገት ኃጢአት ዚርከቡሉ መሥዋዕቲ ኣዕረገ” ዝብል ነንብብ።

ድሕሪ ሞት ዘሎ ኩነት ዝገልጽ ኣብ መጽሓፍ ጥበበ ሰሎሞን 3:1-9 ዘሎ እንተ ኣንብብና “ናይ ጻድቃን ነፍሳት ኣብ ኢድ ኣምላኽ እዮን ዝኾነ ስቓይ ዘበለ ክኣ ኣይክትንክፎምን እዩ። ብኣረኣእያ ዓያኹ ቅኑዓት ሰባት ዝሞቱ ይመስሉ ይኾኑ። ካብዚ ዓለም እዚ ምኅላፎም ከኣ ዕንወት መሲሉ ይርኣ ይኸውን። ግናኽ ንሳቶም ኣብ ሰላም እዮም ዘለዉ” ዝብል ነንብብ። ኣሕዋት ዘፍርሕ የብልናን ምኽንያቱ ብሞት ሓሊፎም ዘለዉ ኩሎም ሰብና ብዝበለጸ ኣብ ኢድ ኣምላኽ እዮም ዘለዉ።

ኣብዚ ዓለም እንከለዉ ከም ኩልና ድኽመት ጉድለት ከምኡ ንኣይ ይጥግመኒ. . . ዝኣመሰለ ፈተና ነርዎም እዩ ስለዚ ንሕና ኣባላቶም ኢና ክንጽልየሎም ዝግብኣና። ብጸሎት ጥራሕ ኢና ኸአ ክንሕግዞም እንኸእል እዚ ልዕሊ ኹሎ መስዋዕቲ ቅዳሴ ብምዕራግ ክንገብር ንኸእል ምኽንያቱ ኣብ ቅዳሴ ዝለዓለ ርክብ ምስ ኣምላኽ ስለ እንገብር። ክርስቶስ ብሥግኡን ነፍሱን መልኮትን ኣብ መንጎና ስለ ዝሓድር እሞ ንሕና ክንቅበሎ ከሎና ዝለዓለ ሱታፌ ምስኡ ስለ እንገብር ምእንቲ እቶም ብሞት ዝሓለፉ ክንጽሊ ዝበለጸ ጸሎት እዩ። ካልእ ሰናይ ተግባራት ክንገብር ንኸእል ብስሞም ንጽጉም ክንሕግዝ፣ ምጽዋት ክንህብ ከምኡ ብስሞም ኣብ ኩሎ ሰናይ ክንወፍር እንከሎና ኣብ ቅድሚ ኣምላኽ ዓሰቢ ኣለዎ።

እዚ ዕለት ብሞት ንዝሓለፉ ጥራሕ ዘይ ኮነ ንኣና ብሕይወት ዘሎና እውን መልእኽቲ ኣልኦ። ኩልና ካብታ ዝተወለድናላ ዕለት ጀሚርና ጉዕዞ ሞት ምስተተሓሓዝናዮ ኢና ግን ምእስ ከም እንመውት ኣይንፈልጥን ኢና። ኢየሱስ ዕለቱን ስዓቱን ኣይትፈልጡን ኢኹም እሞ ተሰናዲኹም ጽኑሑ ይብለና። ጎይታኹም ብዘይሓሰብኻምዎ ዕለት ከይመጽኡኩም ኩሎ ጊዜ ተሰናዲኹም ጽንሑ ንቕሑ ይብለና። ድሕሪ ሞት ምስንዳው የለን። ነፍስወከፍና መገዲ ሰማይ ሒዝና ክንጉዓዝ ይግብኣና። ናብራ ዓለምን ሰይጣንን መሊኹምና ከለዉ ሞት ክትመጽኣና እንከላ “ወደይ/ጓለይ ብሕይወት ተድላኻ ከም ዝተቐበልካ/ኪ ዘክር” (ሉቃ 16:1931) ክብለና እዩ።

ሰባት ዘንጋዕቲ ኢና ናብራ ዓለም ከምኡ ሥጋና የዘንብለና ንልብና አዕዊሩ ንመገዲ ጸጋም ጥራሕ ከም እንሕዝ ዝገብር ከቢድ ፈተና ኣሎ ስለዚ ብእዋኑ ርእስና ኣብ መገዲ ኣምላኽ ክነትሕዝ ክንረባረብ ኣሎና። እና ተዛነኻ መንግስተ ሰማያት ኣይትእተውን እያ። እሞ ሎሚ ጉዕዞ ሕይወትና ከመሎ? ሎሚ ኣምላኽ እንተ ጸውዓኒ ከመሎኹ ከምቲ እሙንን ቅኑዕን ኣገልጋሊ “ኣብ ሓጎስ ጎይታኻ እቶዶ” መተበሃልኩ እናበልና ንርእስና ንርእኦ።

ኣ መሓሪ ኣምላኽ ድኽመተይን ክፍአተይን ኣለልየ ዝኸእለሉ ጸጋ ዓድለኒ ተነሲሐ ቅዱስ ሕይወት ከምርሕ ምሳይ ኩን ዕለተ ሞተይ ኣብ ዝበጽሓሉ ከኣ ንስኻ እትደልዮ መገዲ ሒዘ ክርከብ ሓግዘኒ ንበሎ።

ንኹሎም ካብዚ ዓለም ብሞት ዝሓለፉ ዘለዓለማዊ ሕይወት የውርሰልና ንኣና ኸኣ ሰላምን ፍቕርን ኣንጊስና እሙናት ኣገልገልቲ እንኹነሉ ጸጋ ይዓድለና።

አባ ንጉሠ ፍሥሓ